

รูปแบบการจัดบริการวิชาการและการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือสำหรับห้องสมุดโรงเรียน ในจังหวัดจันทบุรี

Model of Academic Services Providing and Network Developing for School Libraries in Chanthaburi Province

ดาราวรรณ สุวรรณทา*
ขวัญชฎิล ทิศาพงศ์**, D.A.

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของห้องสมุดโรงเรียนในจังหวัดจันทบุรี รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบความต้องการการบริการวิชาการของครูบรรณารักษ์และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนในจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานในห้องสมุด ตลอดจนนำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการให้บริการวิชาการของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี แก่โรงเรียนในจังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูบรรณารักษ์/หัวหน้าห้องสมุด จำนวน 152 คน และผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดจันทบุรี จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม ใช้สถิติค่าที (t- test for Independent Samples)

* นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา; อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์

ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) ครอบรณารักษ์ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาในสาขาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยมีประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุด 5 ปีหรือต่ำกว่า 2) สภาพทั่วไปของห้องสมุดโรงเรียนเป็นห้องสมุดขนาดเล็กมีครอบรณารักษ์รับผิดชอบเพียงคนเดียว และส่วนใหญ่ยังไม่มีโปรแกรมที่ใช้จัดการฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดหรือระบบห้องสมุดอัตโนมัติ 3) ครอบรณารักษ์มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมบริการวิชาการในภาพรวมในระดับมาก 4) ครอบรณารักษ์มีความต้องการสร้างเครือข่ายความร่วมมือสำหรับห้องสมุดในระดับมาก 5) ครอบรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ต่างกันมีความต้องการบริการวิชาการและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือสำหรับห้องสมุดในบางรายข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำหลัก: ห้องสมุดโรงเรียน, รูปแบบการจัดบริการวิชาการ, การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

Abstract

The purposes of this study were to study the conditions and problems of the school libraries in Chantaburi province. To study and compare the needs for academic service activities of school librarians and the needs of network developing for school libraries in Chantaburi province, according to education backgrounds and library working experiences. A model of academic services providing by the Office of Academic Resources and Information Technology, Rambhai Barni Rajabhat University to school libraries in Chantaburi province was also presented.

The sampling groups were librarians / library leaders interviewed 152 peoples and administrators in the Chantaburi Educational Service Area Office. Questionnaires and interview methods were used as the research instruments. The statistical methods used for data analysis were percentage, mean, standard deviation. T-test for Independent Samples was used for hypotheses testing.

The results of this research were as follows: 1) Librarians were non professional degree holders, had 5 years or less of library working experiences, and responsible for other duties including teaching as well. 2) Most of school libraries were in small size and had only one librarian in charge. Moreover, the libraries mostly did not have the library management databases or library automation systems. 3) Librarians needed to participate the academic service activities in a high level. 4) Librarians needed to develop the school library network in a high level. 5) For the comparison of the needs to participate the academic service activities and the needs to develop the school library network of librarians according to education levels and library working experiences, there were statistical significance differences at the level of .05 in some items.

Keyword: School Library, Model of Academic Services Providing, Network Developing-School Library

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้มีการวางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่อง ดังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่ประเทศไทยจะต้องปรับตัวในอนาคต จึงต้องเตรียมความพร้อมของคนให้ได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความสามารถ รวมทั้งพัฒนาชุมชน สังคม และเศรษฐกิจ ให้สามารถปรับตัวพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสังคมอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2555, หน้า 6)

การให้บริการวิชาการแก่ชุมชนเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของมหาวิทยาลัย ในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จึงมีภารกิจที่สำคัญในการเป็นศูนย์บริการทางวิชาการแก่ท้องถิ่น โดยมหาวิทยาลัยฯ มีบุคลากรที่มีคุณวุฒิและความรู้เพียงพอที่จะให้บริการแก่ชุมชนและเผยแพร่วิชาการ ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพ ได้ดีขึ้น

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้ดำเนินโครงการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน สอดรับกับหน้าที่ประการหนึ่งของ มหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาชั้นอุดมศึกษาที่ควรมุ่งเน้นการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย และการที่จะบรรลุบทบาทด้านนี้จะส่งผลให้มหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงและมีบทบาทที่สอดคล้องกับแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในการก่อตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถบริการทางวิชาการแก่สังคมได้ตรงตามความต้องการของสังคม

ห้องสมุดโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาทั้งระบบที่มีการจัดประมวลประสบการณ์ให้แก่นักเรียนตามหลักสูตรใหม่ คือ มุ่งให้นักเรียนรู้จักหาวิธีเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการแสวงหาความรู้เพื่อนำไปสู่การคิดเป็น และแก้ปัญหาเป็น เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สนับสนุนการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามอัธยาศัยของแต่ละบุคคล ตลอดจนเป็นแหล่งปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ใฝ่หาความรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกสำหรับนักเรียนและครู ผู้บริหาร ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องในทุกส่วนทั้งผู้บริหาร ครูและบรรณารักษ์ จึงต้องร่วมมือกันส่งเสริมให้ห้องสมุดเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบ ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้รับสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ ถูกต้อง รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ และได้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าที่สุด ที่ผ่านมามีห้องสมุดโรงเรียนพัฒนาไปอย่างเชื่องช้า เนื่องจากขาดแคลนบุคลากรประจำห้องสมุดหรือบรรณารักษ์ ทรัพยากรสารสนเทศไม่เพียงพอ ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องศึกษาความต้องการของบุคลากรในเขตพื้นที่บริการการศึกษา ให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่สามารถกำหนดและจัดการรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งคาดการณ์แนวโน้มความต้องการและความจำเป็นของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอนาคต นอกจากนี้จะได้กำหนดรูปแบบของหน่วยงานที่จะทำหน้าที่ในการบริการทางวิชาการแก่สังคมให้มีระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพ (จันทร์เพ็ญ กล่อมใจขาว, 2544, หน้า 92)

การวิจัยครั้งนี้จึงศึกษาความต้องการการบริการวิชาการและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนโดยมุ่งเน้นศึกษาในด้านรูปแบบและเนื้อหาของกิจกรรมบริการวิชาการทางด้านห้องสมุด รวมถึงรูปแบบในการบริการวิชาการและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่สอดคล้องกับความต้องการของครูบรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดจันทบุรี ทั้งนี้สามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ในการพิจารณาเนื้อหาของหลักสูตร กำหนดกิจกรรมและวางแผนการดำเนินการให้บริการทางวิชาการแก่ห้องสมุดโรงเรียน เพื่อให้สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีเป็นแหล่งบริการทางวิชาการของท้องถิ่นในจังหวัดจันทบุรีได้อย่างสมบูรณ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของห้องสมุดโรงเรียนในจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาความต้องการการบริการวิชาการของครูบรรณารักษ์และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนในจังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการบริการวิชาการและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนในจังหวัดจันทบุรี ของครูบรรณารักษ์จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานในห้องสมุด
4. เพื่อนำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการให้บริการวิชาการของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี แก่ห้องสมุดโรงเรียนในจังหวัดจันทบุรี

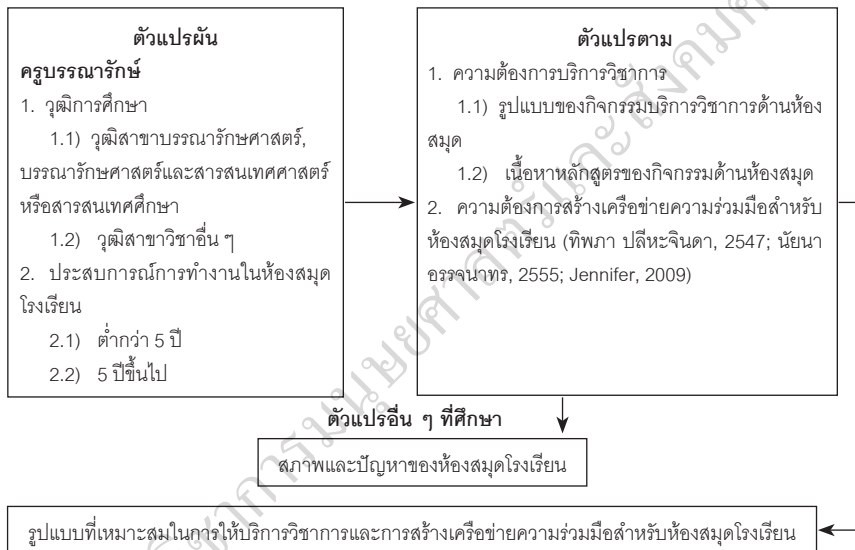
สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความต้องการบริการวิชาการแตกต่างกัน
2. ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความต้องการสร้างเครือข่ายความร่วมมือแตกต่างกัน
3. ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงานในห้องสมุดต่างกันมีความต้องการการบริการวิชาการแตกต่างกัน

4. ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงานในห้องสมุดต่างก็มีความต้องการสร้างเครือข่ายความร่วมมือแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดจันทบุรี จำนวน 244 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูบรรณารักษ์ / หัวหน้าห้องสมุด โรงเรียนละ 1 คน โดยเลือกจากการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 152 คน และสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริการทางวิชาการด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์และความร่วมมือระหว่างห้องสมุดโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถามสำหรับครูบรรณารักษ์/ หัวหน้าห้องสมุดโรงเรียน ประกอบด้วยคำถาม 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิกการศึกษา ตำแหน่ง ภาระงานอื่น ๆ ในโรงเรียนนอกเหนือจากงานห้องสมุด จำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์ ประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งครูบรรณารักษ์/ หัวหน้าห้องสมุด ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมบริการวิชาการด้านห้องสมุด เช่น การเข้าอบรม/สัมมนา/ประชุมวิชาการ

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของห้องสมุดโรงเรียน เป็นคำถามเกี่ยวกับขนาดของห้องสมุด จำนวนบุคลากรผู้ร่วมปฏิบัติงานห้องสมุด จำนวนทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด แหล่งที่มาของงบประมาณห้องสมุด โปรแกรมที่ใช้จัดการฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดหรือระบบห้องสมุดอัตโนมัติ จำนวนผู้เข้าใช้บริการต่อวัน จำนวนการยืมทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และรูปแบบ/กิจกรรมความร่วมมือด้านห้องสมุด/ การส่งเสริมการอ่านกับชุมชนหรือองค์กรภายนอก

ตอนที่ 3 ความต้องการกิจกรรมบริการวิชาการและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเป็นคำถามแบบประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อวัดระดับความต้องการในด้านรูปแบบของกิจกรรม เนื้อหาหลักสูตร เครื่องมือ/อุปกรณ์ที่ใช้ และสถานที่ในการจัดกิจกรรมบริการวิชาการ ตลอดจนรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือสำหรับห้องสมุดโรงเรียน

ตอนที่ 4 ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนเป็นคำถามแบบประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อสำรวจระดับปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด

2. แบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาตั้งประเด็นในการศึกษาเชิงลึก ดังนี้

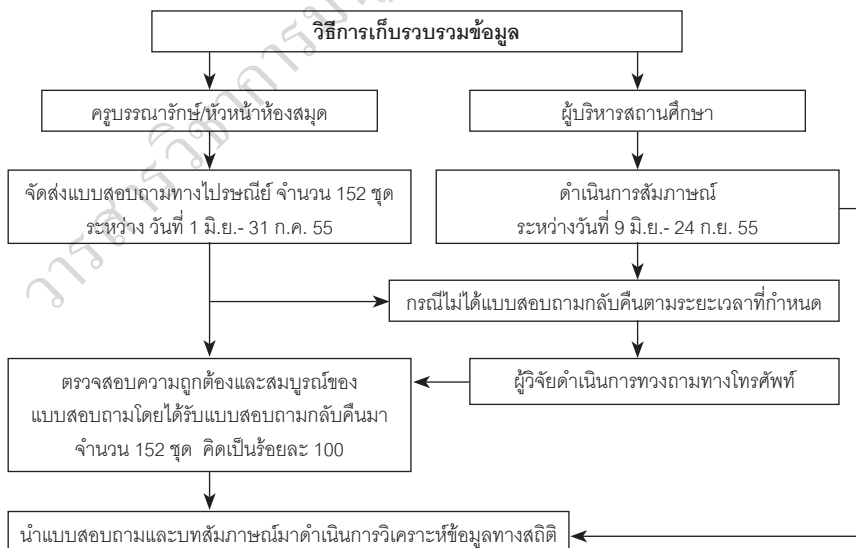
ตอนที่ 1 สถานภาพ / ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ชื่อ ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยคำถามหลัก 3 ข้อ ดังนี้

1. ท่านมีนโยบายและแนวทางการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนอย่างไร
2. ท่านต้องการให้สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีจัดบริการวิชาการให้แก่โรงเรียนในจังหวัดจันทบุรี ในลักษณะใด ท่านสนับสนุนให้ครู/บรรณารักษ์เข้าร่วมบริการวิชาการหรือไม่ อย่างไร

3. ท่านคิดว่าการสร้างเครือข่ายความร่วมมือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนในจังหวัดจันทบุรี ควรมีลักษณะเช่นไร มีความจำเป็นและความเป็นไปได้ในการสร้างเครือข่ายนี้หรือไม่ อย่างไร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ภาพที่ 2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด ตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำฉบับที่สมบูรณ์มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามและตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของห้องสมุดโรงเรียน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 ความต้องการบริการวิชาการและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และตอนที่ 4 ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (X) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ส่วนการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มใช้สถิติค่าที (t-test for Independent Samples)

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่

2. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษามาวิเคราะห์เนื้อหาเป็นประเด็นและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ครูบรรณารักษ์ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 152 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 34.91) รองลงมาอายุ 26-30 ปี (ร้อยละ 21.70) และอายุ 31-35 ปี (ร้อยละ 19.10) มีวุฒิปริญญาตรีสาขาอื่น ๆ (ร้อยละ 83.60) และปริญญาตรีสาขาบรรณารักษศาสตร์หรือสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์หรือสารสนเทศศึกษา (ร้อยละ 16.40) มีตำแหน่งเป็นครู (ร้อยละ 68.40) รองลงมาเป็นครูอัตราจ้าง (ร้อยละ 21.10) มีภารกิจงานอื่น ๆ ในโรงเรียนนอกเหนือจากงานห้องสมุด (ร้อยละ 94.70) และไม่มีภารกิจงานอื่น ๆ ในโรงเรียนนอกเหนือจากงานห้องสมุด (ร้อยละ 1.30) มีชั่วโมงสอน 11-12 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 45.40) รองลงมา มีชั่วโมงสอน 21-30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 36.20) และ

มีชั่วโมงสอน 1-10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 11.80) มีประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งครูบรรณารักษ์/หัวหน้าห้องสมุด ต่ำกว่า 5 ปี (ร้อยละ 71.70) และมีประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งครูบรรณารักษ์/หัวหน้าห้องสมุด 5 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 28.30) ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมบริการวิชาการด้านห้องสมุด (3 ปีย้อนหลัง) เช่น การเข้าร่วมอบรม/สัมมนา/ประชุมวิชาการ ลักษณะโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนรัฐบาล (ร้อยละ 84.90)

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียน

ขนาดของห้อง ส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก (1-2 ห้องเรียน) (ร้อยละ 75.70) บุคลากรห้องสมุด ส่วนใหญ่เป็นครูบรรณารักษ์ (ร้อยละ 84.90) จำนวนผู้เข้าใช้บริการห้องสมุด เฉลี่ยต่อวัน 1-100 คน (ร้อยละ 75.00) จำนวนการยืมทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (หนังสือ/วารสาร/สื่อโสตทัศน์-สื่ออิเล็กทรอนิกส์) เฉลี่ยต่อวัน 1-50 รายการ (ร้อยละ 77.00) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแก่นักเรียน (ร้อยละ 86.20)

ตอนที่ 3 ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมบริการทางวิชาการด้านห้องสมุดและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ครูบรรณารักษ์มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมบริการทางวิชาการและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

1. ด้านรูปแบบของกิจกรรมบริการทางวิชาการด้านห้องสมุด พบว่า ครูบรรณารักษ์มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมบริการทางวิชาการด้านห้องสมุดและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ด้านรูปแบบของกิจกรรมบริการทางวิชาการทางด้านห้องสมุด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก คือ การศึกษาดูงานในห้องสมุดโรงเรียนที่ได้มาตรฐานในประเทศ ($X = 4.26$) การฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น (1-2 วัน) ($X = 4.19$) และการฟังบรรยาย/ประชุม/สัมมนาทางวิชาการ ($X = 4.07$)

2. ด้านเนื้อหาหลักสูตรของกิจกรรมทางด้านห้องสมุด พบว่า ครูบรรณารักษ์มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมบริการทางวิชาการด้านห้องสมุดและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ด้านเนื้อหาหลักสูตรของกิจกรรมทางด้านห้องสมุด โดยรวมอยู่ใน

ระดับมาก การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ($X = 4.38$) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ($X = 4.37$) และการซ่อม/การจัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อให้บริการ ($X = 4.16$)

3. ด้านเครื่องมือ/อุปกรณ์ที่ใช้ในโครงการฝึกอบรม/สัมมนา/บรรยาย พบว่า ครอบรณารักษ์มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมบริการทางวิชาการและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ด้านเครื่องมือ/อุปกรณ์ที่ใช้ในโครงการฝึกอบรม/สัมมนา/บรรยาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ($X = 4.50$) ใช้สื่อรูปแบบต่าง ๆ ประกอบการจัดกิจกรรม (โดยการฝึกปฏิบัติจริง) ($X = 4.47$) และใช้สถานที่/สถานการณ์จริง ($X = 4.42$)

4. ด้านสถานที่จัดกิจกรรมบริการวิชาการ พบว่า ครอบรณารักษ์มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมบริการทางวิชาการและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ด้านสถานที่จัดกิจกรรมบริการวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ($X = 4.31$) ศูนย์ฝึกอบรม/โรงแรมในเขตพื้นที่ต้นสังกัด ($X = 3.91$) และสำนักงานพื้นที่เขตการศึกษาต้นสังกัด ($X = 3.87$)

5. ความต้องการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุด พบว่า ครอบรณารักษ์มีความต้องการการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก คือ ความร่วมมือในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ($X = 4.51$) ความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ (การยืมระหว่างห้องสมุด, การหมุนเวียนทรัพยากรสารสนเทศระหว่างห้องสมุด ฯลฯ) ($X = 4.34$) และความร่วมมือในการจัดนิทรรศการหมุนเวียน ($X = 4.26$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมบริการวิชาการด้านห้องสมุดและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดโรงเรียน

1. ครอบรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมบริการวิชาการด้านห้องสมุดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังต่อไปนี้ ด้านรูปแบบของกิจกรรม ในรายข้อการฟังบรรยาย/ประชุม/สัมมนาทางวิชาการ การเข้ารับบริการให้คำปรึกษาทางวิชาการ ($X = 4.18$) ด้านเนื้อหาหลักสูตร ในรายข้อการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ($X = 4.49$) การวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ ($X = 4.46$) การซ่อม/การจัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้บริการ ($X = 4.26$) การประกันคุณภาพห้องสมุด ($X = 4.44$) และ

การอบรมยุวบรรณารักษ์ ($X = 4.46$) ด้านสถานที่จัดกิจกรรม ในรายชื่อศูนย์ฝึกอบรม/โรงแรมในเขตพื้นที่ต้นสังกัดเป็นสถานที่จัดกิจกรรม ($X = 4.36$)

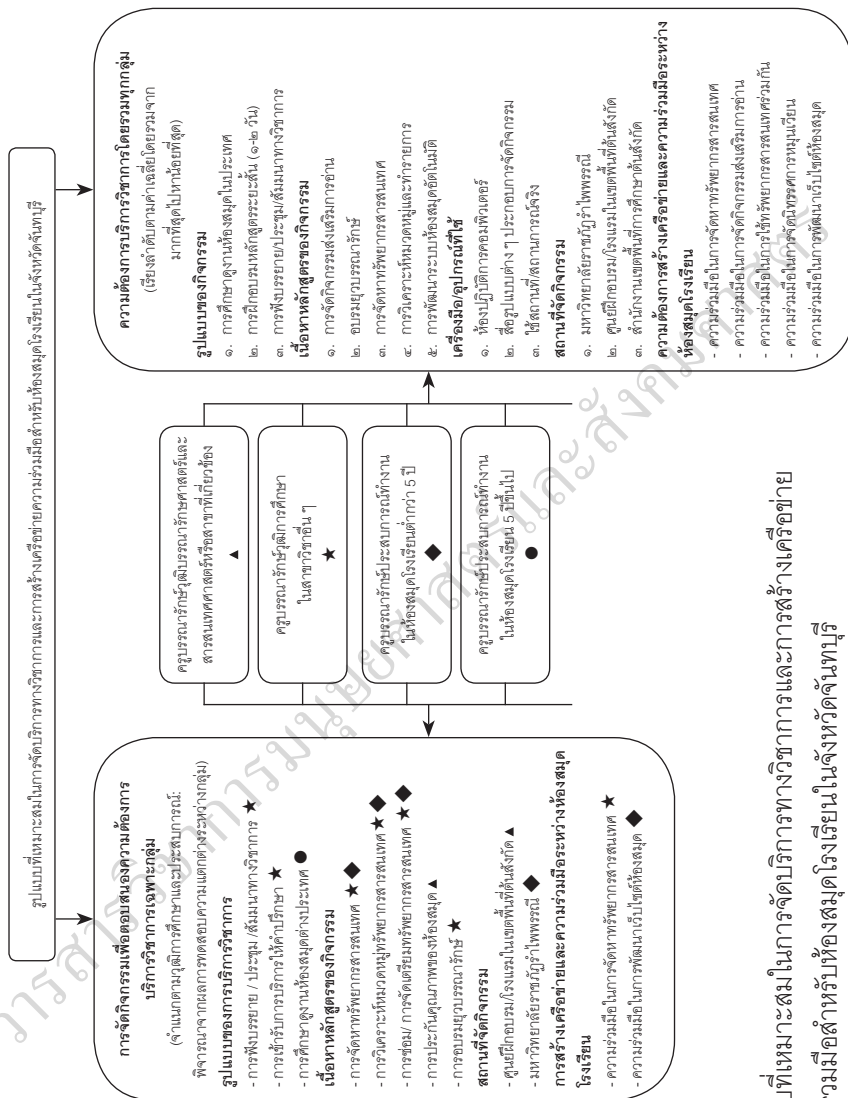
2. ครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความต้องการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดทุกรายข้อแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นความร่วมมือในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ($X = 4.57$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียงรายข้อเดียว

3. ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมบริการวิชาการด้านห้องสมุดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังต่อไปนี้ ด้านรูปแบบของกิจกรรม ในรายชื่อพบว่าการศึกษาดูงานในห้องสมุดโรงเรียนที่ได้มาตรฐานในต่างประเทศ ($X = 3.85$) ด้านเนื้อหาหลักสูตร ในรายชื่อพบว่าการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ($X = 4.49$) การวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ ($X = 4.51$) และการซ่อม/การจัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อให้บริการ ($X = 4.30$) ด้านสถานที่จัดกิจกรรม ในรายชื่อคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ($X = 4.40$) เป็นสถานที่จัดกิจกรรมบริการวิชาการ

4. ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความต้องการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ทุกรายข้อแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นความร่วมมือในการพัฒนาเว็บไซต์ห้องสมุด ($X = 4.31$) ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียงรายข้อเดียว

ครูบรรณารักษ์มีปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก คือ ทรัพยากรสารสนเทศไม่ทันสมัย/ไม่เพียงพอ/ไม่สอดคล้องกับความต้องการ ($X = 4.46$) บุคลากรน้อย/ไม่เพียงพอ ($X = 4.38$) และอุปกรณ์เทคโนโลยีไม่ทันสมัย/ไม่เพียงพอ ($X = 4.37$)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้เสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดบริการทางวิชาการ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนในจังหวัดจันทบุรี ดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ ๓ รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดบริการทางวิชาการและการสร้างเครือข่าย
ความร่วมมือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนในจังหวัดจันทบุรี

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดบริการวิชาการและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนในจังหวัดจันทบุรีสามารถอภิปรายในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. สภาพของห้องสมุดโรงเรียน

1.1 ห้องสมุดโรงเรียนในจังหวัดจันทบุรีส่วนใหญ่เป็นห้องสมุดขนาดเล็ก (1-2 ห้องเรียน) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพภา ปลีหะจินดา (2548) ที่พบว่า ห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นห้องสมุดขนาดเล็ก

1.2 ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มีภารกิจอื่นนอกเหนือจากงานห้องสมุด รวมทั้งสอนสัปดาห์ละ 11-20 ชั่วโมง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทิพภา ปลีหะจินดา (2548) วันतीय ฤกษ์ประพฤติดี (2540) และมณีรัตน์ พรหมสุวรรณศิริ (2541) ที่พบว่า ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และมีภารกิจอื่น นอกเหนือจากงานห้องสมุด

จากการสัมภาษณ์ในประเด็นนี้ผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรีมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า โรงเรียนควรมีบุคลากรที่มีความรู้ด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์โดยตรง เพื่อสามารถให้บริการห้องสมุดแก่นักเรียนและบุคลากรตลอดจนชุมชนได้ โรงเรียนขาดแคลนครูบรรณารักษ์ ทำให้การจัดการห้องสมุดไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ถ้าได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถตรงกับงานห้องสมุด จะสามารถพัฒนางานได้อย่างเต็มที่

2. ครูบรรณารักษ์มีความต้องการบริการวิชาการด้านรูปแบบของกิจกรรมบริการวิชาการทางด้านห้องสมุด ในรายขอการศึกษาดูงานในห้องสมุดโรงเรียนที่ได้มาตรฐานในประเทศมากที่สุด ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าครูบรรณารักษ์พยายามที่จะศึกษาจากหน่วยงานที่มีมาตรฐานเพื่อนำไปเป็นต้นแบบในการพัฒนาและปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผ่องพรรณ แยมแซ่ไข และ ประกายดาว ศรีโมรา (2547) สมใจ พรหมศาสตร์ (2544) และงานวิจัยของเบญจวรรณ ระงับภัย (2547) ที่พบว่า บรรณารักษ์ต้องการกิจกรรมการเพิ่มพูนความรู้ในด้านรูปแบบความรู้ทั้งแบบเป็นทางการ และแบบไม่เป็นทางการ เรียงตามลำดับ

คือ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การฝึกอบรม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การประชุมวิชาการ และการศึกษาหลักสูตรระยะสั้น

3. ครูบรรณารักษ์มีความต้องการบริการวิชาการด้านเนื้อหาหลักสูตรของกิจกรรมทางด้านห้องสมุด ในเนื้อหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพภา ปลีหะจินดา (2548) ซึ่งครูบรรณารักษ์ต่างก็พยายามที่จะปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้นักเรียน รวมทั้งตอบสนองนโยบายภาครัฐ ด้วยการศึกษารียนรู้วิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

4. ครูบรรณารักษ์มีความต้องการบริการวิชาการด้านเครื่องมือ/อุปกรณ์ที่ใช้ในโครงการฝึกอบรม/สัมมนา/บรรยาย โดยต้องการใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มากที่สุด เนื่องจากครูบรรณารักษ์จำเป็นต้องเรียนรู้และฝึกฝนเกี่ยวกับการใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ การพัฒนาห้องสมุดดิจิทัล หรือการพัฒนาเว็บไซต์ เป็นต้น ดังนั้นครูบรรณารักษ์จึงมีความต้องการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ทันสมัย มีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่พร้อมใช้และมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเชิด หนูอิม (2541) และทิพภา ปลีหะจินดา (2548) พบว่า เครื่องมือ อุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมบริการวิชาการจะต้องทันสมัยและสอดคล้องกับการนำไปปฏิบัติได้จริง

5. ครูบรรณารักษ์มีความต้องการบริการวิชาการด้านสถานที่จัดกิจกรรมบริการวิชาการ โดยต้องการใช้สถานที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีมีความพร้อมด้านสถานที่เนื่องจากการเดินทางสะดวกและมีสถานที่จอดรถเพียงพอ

6. ครูบรรณารักษ์มีความต้องการสร้างเครือข่ายความร่วมมือสำหรับห้องสมุดในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัยนา อรรจนาท (2555) ที่ศึกษารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยและในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว: กรณีศึกษาในจังหวัดเลยและในเวียงจันทน์ ซึ่งพบว่าในด้านทรัพยากรสารสนเทศควรมีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรสารสนเทศกันระหว่างห้องสมุดประชาชนภายในจังหวัดเลยเพื่อผู้ใช้บริการจะได้อ่านหนังสือที่ตนเองต้องการโดยมีเนื้อหาและรูปแบบของทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลาย

7. ครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมบริการทางวิชาการและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือสำหรับห้องสมุด แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าครูบรรณารักษ์ที่ไม่มีวุฒิการศึกษาด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ต้องการเพิ่มพูนความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมบริการวิชาการในการฟังบรรยาย/ประชุม/สัมมนาทางวิชาการ ด้านเนื้อหาหลักสูตรจะเน้นเกี่ยวกับการจัดทำทรัพยากรสารสนเทศ การวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ การซ่อม/การจัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้บริการ การประกันคุณภาพห้องสมุดและการอบรมยุวบรรณารักษ์ ซึ่งเป็นหลักสูตรวิชาชีพเฉพาะทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

ครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความต้องการสร้างเครือข่ายความร่วมมือสำหรับห้องสมุดโรงเรียน ส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าครูบรรณารักษ์ไม่ว่าจะมีวุฒิการศึกษาด้านบรรณารักษศาสตร์ฯ หรือไม่มีก็ตามต่างให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือสำหรับห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัยนา อรรถนатар (2555) พบว่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือสำหรับห้องสมุดด้านทรัพยากรสารสนเทศนั้น ควรมีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรสารสนเทศกัน เพื่อให้ผู้ใช้บริการจะได้อ่านหนังสือตามที่ตนเองต้องการ โดยมีเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลาย

8. ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความต้องการเข้าร่วมบริการวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านรูปแบบของกิจกรรมในรายวิชาการศึกษาดูงานในห้องสมุดโรงเรียนที่ได้มาตรฐานในต่างประเทศ ส่วนด้านเนื้อหาหลักสูตรในรายวิชาการจัดทำทรัพยากรสารสนเทศ การวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ และการซ่อม/การจัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้บริการ

ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความต้องการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดทุกข้อแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นความร่วมมือในการพัฒนาเว็บไซต์ห้องสมุด ที่ครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ทำงานในห้องสมุดต่ำกว่า 5 ปี มีความต้องการพัฒนาเว็บไซต์ห้องสมุดอาจเป็นเพราะว่าอายุน้อยเพิ่งจบการศึกษาใหม่ทำให้สนใจทางด้านเทคโนโลยีมากกว่าครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์การทำงาน 5 ปีขึ้นไป

9. ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า การดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียนในแต่ละที่ยังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่มาก เช่น ปัญหาด้านทรัพยากรสารสนเทศและด้านอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศไม่ทันสมัย ไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับความต้องการ ตลอดจนมีบุคลากรและงบประมาณน้อยและไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพภา ปลีหะจินดา (2548) พบว่า ผู้บริหารและบรรณารักษ์มีปัญหาด้านงบประมาณในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้าห้องสมุด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยและการอภิปรายผล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะรูปแบบการจัดบริการทางวิชาการและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือสำหรับห้องสมุดโรงเรียนในจังหวัดจันทบุรี มีรายละเอียด ดังนี้

1. ครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์และที่มีวุฒิสาชาอื่น ๆ นั้นต้องการเข้าร่วมบริการวิชาการทางด้านห้องสมุดเช่นเดียวกัน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้ครูบรรณารักษ์เข้าร่วมกิจกรรมบริการวิชาการในรูปแบบการอบรมระยะสั้น (1-2 วัน) การฟังบรรยาย/ประชุม/สัมมนาทางวิชาการ และการศึกษาดูงาน ฯลฯ อย่างสม่ำเสมอ

2. ครูบรรณารักษ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์และที่มีวุฒิสาชาอื่น ๆ นั้นต้องการด้านเนื้อหาหลักสูตรของกิจกรรมห้องสมุด คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน อบรมยุวบรรณารักษ์ การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ การวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการ และการพัฒนาระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ดังนั้นสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีจึงควรพิจารณาการจัดบริการวิชาการ โดยเน้นหลักสูตร เนื้อหา ตามผลการวิจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับต้น ๆ

3. ครูบรรณารักษ์มีความต้องการเครื่องมือ/อุปกรณ์ที่ใช้ในโครงการต่าง ๆ โดยเน้นห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่มีความพร้อมสามารถเข้าใช้งานพร้อมผู้บรรยาย เช่น การอบรมการพัฒนาเว็บไซต์ห้องสมุด การใช้โปรแกรมห้องสมุด

อัตโนมัติ การพัฒนาห้องสมุดดิจิทัล เป็นต้น รวมทั้งการใช้สื่อรูปแบบต่าง ๆ ประกอบการจัดกิจกรรม และการปฏิบัติงานจริงในห้องสมุดที่เน้นอุปกรณ์ในการดำเนินงานจริงก็เป็นที่ต้องการเพื่อให้ครูบรรณารักษ์สามารถฝึกฝนกับสถานการณ์จริง

4. จากผลการวิจัยพบว่าครูบรรณารักษ์มีความต้องการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดโรงเรียน ดังนี้

4.1 ครูบรรณารักษ์ต้องการความร่วมมือในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งส่วนใหญ่ครูบรรณารักษ์มีความคิดเห็นว่าทรัพยากรสารสนเทศยังไม่เพียงพอต่อความต้องการและยังล้าสมัย จึงควรแลกเปลี่ยนทรัพยากรสารสนเทศที่แต่ละโรงเรียนมีเพื่อประหยัดงบประมาณในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ และเป็นการขยายการเข้าถึงสารสนเทศให้แก่ผู้ใช้บริการมากยิ่งขึ้น

4.2 ครูบรรณารักษ์ต้องการความร่วมมือในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เนื่องจากนักเรียนยังขาดแรงจูงใจในการอ่านและยังมีนักเรียนบางคนยังไม่สามารถอ่านหนังสือได้ ทางโรงเรียนควรร่วมมือกันในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมของครูบรรณารักษ์ที่ประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการอ่าน

4.3 ครูบรรณารักษ์ต้องการความร่วมมือในการจัดนิทรรศการหมุนเวียนเพื่อประหยัดงบประมาณ เนื่องจากการจัดทำนิทรรศการแต่ละครั้งใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก ดังนั้นทางโรงเรียนควรกำหนดว่าแต่ละโรงเรียนควรจัดนิทรรศการเรื่องอะไร และมีการกำหนดระยะเวลาในการจัดนิทรรศการ

4.4 ครูบรรณารักษ์ต้องการความร่วมมือในการพัฒนาเทคโนโลยีทางด้านห้องสมุด เช่น การพัฒนาเว็บไซต์ห้องสมุด และการพัฒนาระบบห้องสมุดอัตโนมัติ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นโดยไม่มีข้อจำกัดด้านสถานที่และเวลา โดยครูบรรณารักษ์มาเสนอความต้องการรูปแบบของเว็บไซต์ เนื้อหา และพัฒนาเว็บไซต์ห้องสมุดเพื่อให้มีรูปแบบและเนื้อหาเดียวกัน

5. จากผลการวิจัยที่พบว่าสภาพของห้องสมุดโรงเรียนเป็นห้องสมุดขนาดเล็ก มีครูบรรณารักษ์จำนวนน้อยไม่เพียงพอ อีกทั้งส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารบรรณศาสตร์ ซึ่งมีชั่วโมงสอนมากทำให้ไม่มีเวลาในการทำงานห้องสมุดได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนด้านกำลังคนที่มีวุฒิ

สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ให้กับห้องสมุดโรงเรียน เพื่อจะได้มีบุคลากรที่เหมาะสมเพียงพอในการพัฒนางานห้องสมุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กิจกรรมด้านห้องสมุด เช่น รูปแบบเกมต่าง ๆ โดยศึกษาจากความต้องการของนักเรียนในแต่ละช่วงชั้น
2. ควรศึกษาความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมบริการวิชาการด้านห้องสมุด และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยศึกษาจากตัวแปรอื่น ๆ เช่น อายุ จำนวน ชั่วโมงสอน ภาระอื่น ๆ ของครูบรรณารักษ์
3. ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบการสร้างเครือข่ายห้องสมุดโรงเรียนในจังหวัดจันทบุรี โดยความร่วมมือกับชุมชน/องค์กรภายนอก/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บรรณานุกรม

- จันทร์เพ็ญ กล่อมใจขาว. (2544). การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันตก. นครปฐม: หอสมุดพระราชวังสนามจันทร์ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิพภา ปลีหะจินดา. (2548). ความต้องการบริการวิชาการเพื่อพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออก. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นัยนา อรรถนาท. (2555). รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยและในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว: กรณีศึกษาในจังหวัดเลยและในเวียงจันทน์. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาพุทธศาสตร์พัฒนาภูมิภาค, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- บุญเชิด หนูอ้อม. (2541). การศึกษารูปแบบความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยบูรพาหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน ในการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน กรณีศึกษาเมืองพัทยา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เบญจวรรณ ระงับภัย. (2547). ความต้องการการเพิ่มพูนความรู้ของบรรณารักษ์ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผ่องพรรณ แยมแซ่ไข และประกายดาว ศรีโมรา. (2547). สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่กับงานบริการวิชาการแก่สังคม. วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 10-11, 57-60.
- มณีรัตน์ พรหมสุวรรณศิริ. (2541). การประเมินคุณภาพของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา 14 จังหวัดภาคใต้. วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 4(3), 265-286.
- วันทนีย์ ฤกษ์ประพตติดี. (2540). การจัดการห้องสมุดโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมใจ พรหมศาสตร์. (2544). ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการ
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางบ่อ
จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559. วันที่สืบค้น
1 มีนาคม 2555, จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid>

อารีย์ กอเข็ม. (2546). การศึกษาความต้องการการพัฒนาบุคลากรของข้าราชการครู
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กิ่งอำเภอนิคมน้ำอ้น สำนักงานการประถมศึกษา
ศึกษาจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหาร
การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

Jennifer. C. (2009). *Discovering the social organization of school library work*.
Columbia: University of Missouri-Columbia.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research
activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.